

GDB-2462

Seat No. _____

M. A. (Sem. III) Examination

January - 2016

305 : Sanskrit

रत्नावली - श्री हर्ष

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

१ नीयेनामांथी कोरुपषा चार श्लोकोनुं भाषांतर करो : १४

1 Translate any **four** of the following : 14

(१) श्रीहर्षो निपुणः कवि परिषदयेषा गुणग्राहिणी
लोके हारि च वत्सराजचरितं नाट्ये च दक्षा वयम् ।
वस्त्वैकैकमर्पाह वाञ्छितफलप्राप्तेः पदं किं पुन -
मद्भाग्योपचयादयं समुदितः सर्वो गुणानां गणः ॥

(२) स्रस्तः स्रग्दामशोभां त्यजति विरचितामा कुलः केशपाशः
क्षीबाया नूपुरौ च द्विगुणतरमिमौ क्रन्दतः पादलग्नौ ।
व्यस्तः कम्पानुबन्धादनवरतमुरो हन्ति हारोऽयमस्याः
क्रीडन्त्याः पीडयेव स्तनभरविनमन्ध्वभङ्गान पेक्षम् ॥

(३) दुर्वारां कुसुमशख्यथां वहन्त्या
कामिन्यां यदमिहितं पुरः सखीनाम् ।
तद्भूयः शिशुशुकसारिकाभिरुक्तं
धन्यानां श्रवणपथातिथित्वमेति ॥

- (४) दृशः पृथुतरीकृता जित निजान्जपत्रत्विष -
 श्चतुर्भिरपि साधु साध्विति मुखैः समं व्याहृतम् ।
 शिरासि चलितानि विस्मयवशाद् ध्रुवं वेधसा
 विधाय ललनां जगत्त्रयललाम भूतामिमाम् ॥
- (५) सन्तापो हृदय स्मरानलकृतः सम्प्रत्ययं सद्दतां
 नास्त्येवोपशमोऽस्य तां प्रति पुनः किं त्वं मुधा ताम्यर्सि ।
 यन्मूठेन मया तदा कथमपि प्राप्तो गृहीत्वा चिरं
 विन्धस्तस्त्वयि सान्द्रचन्द्रन रसस्पर्शो न तस्याः करः ॥
- (६) किं पद्मस्य रुचं न हन्ति नयनानन्दं विधत्ते न किं
 वृद्धिं वा झषकेतनस्य कुरुते नालोकमात्रेण किम् ।
 वक्त्रेन्दौ तव सत्ययं पदपरः सीतां शुरभ्युदगतो
 दर्पः स्यादमृतेन चेदिह तदप्येवास्ति बिम्बाधारे ॥
- (७) प्राणाः परित्यजत काममदक्षिणं मां
 रे दक्षिणा भवत मद्दचनं कुरुध्वम् ।
 शीघ्रं ने यात यदि तन्मुषिताः स्थ नूनं
 याता सुदूरमधुना गजगामिनी सा ॥
- (८) हर्म्याणां हेमशृङ्गश्रियमिव निचयैरर्चिषामादधानः
 सान्द्रोद्यानदुमाग्रग्लपनपिशुनितात्यन्ततीव्रामितापः
 कुर्वन्क्रीडामहोदं सजलजलधरश्यामलं धूमपातै -
 रेषप्लोषात्तयोविज्जन इह सहसैवोत्थितोऽन्तः पुरेऽग्निः ॥

२ नीचेनाभांधी गमे ते चार ससंदर्भ समजवो : १४

2 Explain with reference any **four** of the following : 14

- (१) कष्टोऽयं खलु भृत्यभावः ।
- (२) अहो प्रमादः परिजनस्य ।
- (३) अचिन्त्यो हि मणिमन्त्रौषधीनां प्रभावः ।
- (४) एषा खलु अपरा देवी वासवदत्त ।
- (५) किं पुनः साहसिकानां पुरुषाणां न संभाव्यते ।
- (६) प्रकृष्टस्य प्रेम्णः स्खलितविषह्यं हि भवति।
- (७) ज्ञातिकुलबहुमानः खल्वेष भर्त्र्याः ।
- (८) दुखगाहा गतिर्देवस्य ।

३ नाटिकांना लक्षणे जशावी रत्नावलीनुं नाटिका तरीके मूल्यांकन करो. १४

अथवा

“श्रीहर्षो निपुणः” कविः यथा करो.

४ कोठपशा बे पर विवेचनात्मक नोध लपो : १४

4 Write critical notes on any **two** : 14

- (१) श्री छर्षनी कृतिओ
- (२) थित्रङ्गलकनो प्रसंग
- (३) द्वितीय अंकनो प्रवेशक
- (४) वत्सराज उदयननुं पात्रावेधन

- ૫ બે-ત્રણ વાક્યોમાં ઉત્તર આપો : (ગમે તે સાત) ૧૪
- 5 Answer the following question in two or three 14
sentences : (any seven)
- (૧) રત્નાવલી નાટિકાના કુલ અંક કેટલા ? દરેકના નામ જણાવો.
- (૨) રત્નાવલી કોના આગમનથી શરૂ થાય છે ? અને કોના દ્વારા પૂર્ણ થાય છે ?
- (૩) દ્વિતીય અંકની શરૂઆત કઈ બે દાસીઓના વાર્તાલાપથી થાય છે ?
- (૪) રત્નાવલીનું કથાવસ્તુ શેમાંથી પસંદ કરવામાં આવ્યું છે ?
- (૫) ઉદયન - સાગરિકાનું મિલન કોણ અવરોધે છે ?
- (૬) રત્નાવલી શીર્ષક ટૂંકમાં સમજાવો.
- (૭) સારિકા પ્રસંગનું નાટિકામાં શું મહત્ત્વ છે ?
- (૮) કાંચનમાલાના પાત્રનું નાટિકામાં મહત્ત્વ જણાવો.
- (૯) મદન મહોત્સવ પ્રસંગ અને કદલીગૃહ પ્રસંગ નાટકના કયા અંકમાં આવે છે ?
- (૧૦) રત્નાવલી કયા દેશની રાજકુમારી છે ? અને રત્નાવલી નાટિકાનો મુખ્ય રસ કયો છે ?